

лідера, створення морально-психологічного клімату, врегулювання конфліктів у групі, вдосконаленню міжособистісної взаємодії, однак проблема оптимізації міжособистісних відносин студентської молоді на сьогодні не вивчена і потребує подальших досліджень.

Нові освітні тенденції вимагають зміни педагогічного мислення, визначення ролі вчителя. Педагогу початкової школи притаманні певні стереотипи в поведінці, міцно закріплена роль наставника, авторитетного педагога, оскільки вік молодшого школяра вимагає пошуку особливих підходів до організації співробітництва учнів. Без підготовки вчителя до взаємодії з молодшим школярем, яка передбачає зміну позиції вчителя з суб'єкта наставництва на суб'єкта співробітництва, використання інноваційних форм буде формальним.

Список використаних джерел

1. Ільман В. Деякі аспекти вдосконалення професійної підготовки вчителя початкової школи : сучасні тенденції / В. Ільман // Рідна школа. - №1-2. – 2011. – С. 30
2. Яструб О. О. Програма формування культури міжособистісної взаємодії в майбутніх учителів початкової школи у позааудиторній роботі / О.О. Яструб // Вісник. – № 133. – Серія : Педагогічні науки. – 2016. – С. 274.

УДК 378: 373. 3. 011. 3 – 051: 316. 77

Фенцик Оксана Миколаївна,

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти,

Чекан Каріна Василівна,

магістр спеціальності «Початкова освіта»,
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Українське суспільство потребує висококваліфікованих, мобільних, відповідальних фахівців, наділених культурою фахової комунікації, готовністю до генерації власних наукових інновацій, їх реалізації в освітній практиці, що сприятиме економічному, соціальному розвитку держави, зокрема такої важливої її сфери, як педагогічна освіта і освіта дорослих. Важливість ролі педагога у суспільному розвитку обумовлюється тим, що сфера освіти є соціальним інститутом, через який проходить кожна людина на різних етапах життєдіяльності, починаючи з раннього віку. Саме завдяки навчально-виховній діяльності педагога реалізується політика держави у створенні інтелектуального та духовного потенціалу нації, розвиток вітчизняної науки, техніки та культури. Становлення та формування національної системи освіти зумовлює потребу підготовки педагога нового покоління для всіх навчально-

виховних систем.

Зміни, зумовлені реформуванням сучасної освіти в Україні встановлюють нові вимоги до рівня професіоналізму, інтелектуальних, соціокультурних, моральних якостей вчителя початкової школи, зокрема постає гостра потреба в модернізації його фахової підготовки. Засадничі положення цього процесу розроблені І. Багаєвою, І. Бехом, І. Галяміною, С. Гончаренком, І. Зязюном, Л. Коваль, В. Куніциною, Б. Ломовим, Н. Ничкало, С. Сисоєвою, В. Сластьоніним, О. Савченко, Л. Хомич, Л. Хоружою та ін., які враховують концепції гуманізації освіти вітчизняних учених – К. Ушинського, А. Макаренка, В. Сухомлинського та ін. щодо зростання рівня комунікативної компетентності людини в усіх сферах її життєдіяльності.

Здобувачі вищої педагогічної освіти отримують ступінь та кваліфікацію, яка є офіційним результатом оцінювання і визнання, який свідчить, що особа досягла компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту. Як стверджують науковці, підготовка майбутніх учителів початкової школи до формування комунікативної компетентності учнів здійснюється на основі інтегрування предметів лінгводидактичного циклу. Базовою навчальною дисципліною для студентів спеціальності «Початкова освіта» в Мукачівському державному університеті є: «Сучасна українська мова з практикумом», знання якої поглиблюються під час вивчення студентами курсів: «Основи культури і техніки мовлення», «Педагогічна майстерність (педагогічна творчість)», «Методика викладання української мови», спецкурсу «Вибрані питання методики навчання української мови», а також «Педагогічні технології в початковій школі» та «Технології навчання освітньої галузі «Мови та література» (державна)»[4]. Цей процес має суттєві внутрішні зв'язки, які простежуються між збагаченням словникового запасу студентів і розвитком граматичної будови їх мовлення; постійним духовним розвитком, дотриманням моральних, етичних норм, насамперед етики спілкування і здатністю берегти і розвивати мовні традиції народу; отриманням додаткової інформації про співрозмовника і уміннями оцінювати його емоційний стан, пояснювати зміст його висловлювань, розуміти можливий підтекст; уміннями готувати себе до слухання і підтримання розмови; швидким переглядом друкованого тексту і якісним засвоєнням прочитаного. Метою підготовки фахівців даної спеціальності, відповідно до освітніх програм є: формування особистості фахівця, здатного вирішувати складні нестандартні завдання і проблеми інноваційного та дослідницького характеру у галузі початкової освіти, забезпечити навчально-виховний процес в умовах початкової школи, адаптуватися до змін в освітній галузі, інтегруватися в європейський освітній простір [4].

Вимогою часу є не засвоєння знань, а формування умінь самостійно оволодівати цими знаннями та застосовувати їх у різних життєвих ситуаціях. Як зазначається в Концепції Нової української школи, сучасна школа повинна бути не школою знань, а школою компетентностей. Компетентності можна

тлумачити як динамічну комбінацію знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, які визначають здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні освіти[3]. Відповідно до нового Державного стандарту початкової освіти та Концепції Нової української школи визначаються освітні галузі, які основою для формування ключових та предметних компетентностей. Метою вивчення мовно-літературної освітньої галузі є формування комунікативної, читацької та інших ключових компетентностей, які передбачають: розвиток особистості здобувачів освіти засобами різних видів мовленнєвої діяльності; здатності спілкуватися українською мовою, мовами відповідних корінних народів і національних меншин для духовного, культурного і національного самовираження, користуватися ними в особистому і суспільному житті, міжкультурному діалозі; розвиток мовленнєво-творчих здібностей[1]. Крім того, вивчення даної галузі є передумовою для формування таких умінь як: уміння читати і розуміти прочитане, уміння висловлювати думку усно і письмово, критичне мислення, здатність логічно обґрунтовувати позицію, виявляти, здатність співпрацювати в команді.

В науковій літературі зазначається, що підготовка майбутніх учителів початкової школи до формування комунікативної компетентності здобувачів освіти розглядалася в межах таких підходів: 1) професіографічного, який значною мірою орієнтований на вивчення сутності професії вчителя початкової школи, професіограм і моделей професійної діяльності, практичного, раціонального, оптимізованого професійного навчання і, в подальшому, формування комунікативної компетентності молодших школярів та ін. [5]; 2) діяльнісного, який зумовлює парадигму дослідження підготовки майбутнього вчителя, де діяльність студента є специфічною формою його активності, яка включає в подальшому і процес формування комунікативної компетентності молодших школярів [3]; 3) компетентнісного, у контексті якого передбачено приведення підготовки майбутніх учителів до формування комунікативної компетентності у відповідність до нових умов і перспектив, виникнення стратегічної установки освіти на адекватність [2]; 4) технологічного, сутність якого визначається тим, що якість засвоєногоконкретного матеріалу під час підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування комунікативної компетентності учнів ґрунтується на потребах, здібностях, досвіді студента, вмінні самодіагностики психічного стану і прогнозуванні можливих варіантів своєї професійної поведінки в спілкуванні з іншими людьми та залежить від неухильного дотримання змісту й послідовності етапів упровадження нововведень [3].

Лише за умови поєднання компетентнісного, діяльнісного, професіографічного, особистісно орієнтованого, технологічного, інтегративного підходів можна досягти ефективної практичної орієнтованості технології підготовки майбутніх учителів початкової школи до формування

комунікативної компетентності здобувачів освіти.

Список використаних джерел

1. Державний стандарт початкової освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nus.org.ua/news/uryad-opublikuvav-novuj-derzhstandart-rochatkovoyi-osvity-dokument/>.
2. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація : навч. посіб. / Н.П. Волкова. – К. : Академія, 2006. – 256 с.
3. Залібовська-Ільніцька З. В. Формування комунікативної компетентності майбутніх вчителів / З. В. Залібовська-Ільніцька // Вісник ЖДПУ. – Житомир, 2003. – № 13. – С. 124–127.
4. Освітні програми [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://msu.edu.ua/uk/osvitni-programi/>
5. Попова О. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової школи : навч.-метод. комплекс / Ольга Попова. – Бердянськ : Видавець Ткачук О. В., 2016. – 260 с.

УДК 373.3(477.87) «XX/XXI»

Фізеші Октавія Йосипівна,
доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки дошкільної та початкової освіти,
Мукачівський державний університет

ПРО ПІДГОТОВКУ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДЛЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ШКІЛ В ЗАКАРПАТТІ НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

Початок ХХІ ст. характеризується активним включенням Української держави до євроінтеграційних процесів, які вимагають докорінних змін у всіх сферах життя – соціально-економічній, суспільно-політичній, культурній. Означені сфери є детермінантою та складовою частиною трансформаційних змін, які характерні для освітньої сфери. Знаковим у перебудові існуючої системи та змісту освіти України стало прийняття Державної національної програми «Освіта» (Україна ХХІ століття), мета якої полягала у визначенні «стратегії розвитку освіти в Україні на найближчі роки та перспективу ХХІ століття, створення життєздатної системи безперервного навчання і виховання для досягнення високих освітніх рівнів, забезпечення можливостей постійного духовного самовдосконалення особистості, формування інтелектуального та культурного потенціалу як найвищої цінності нації» [1]. Особливо актуальним для Закарпаття, яке в силу історичних обставин є однією з найбагатших областей України за кількістю та розмаїттям національних меншин, які проживають на його території, є забезпечення державою права на рідномовну освіту. Так, на виконання ст. 53 Конституції України – «Громадянам, які належать до національних меншин, відповідно до закону гарантується право на

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>